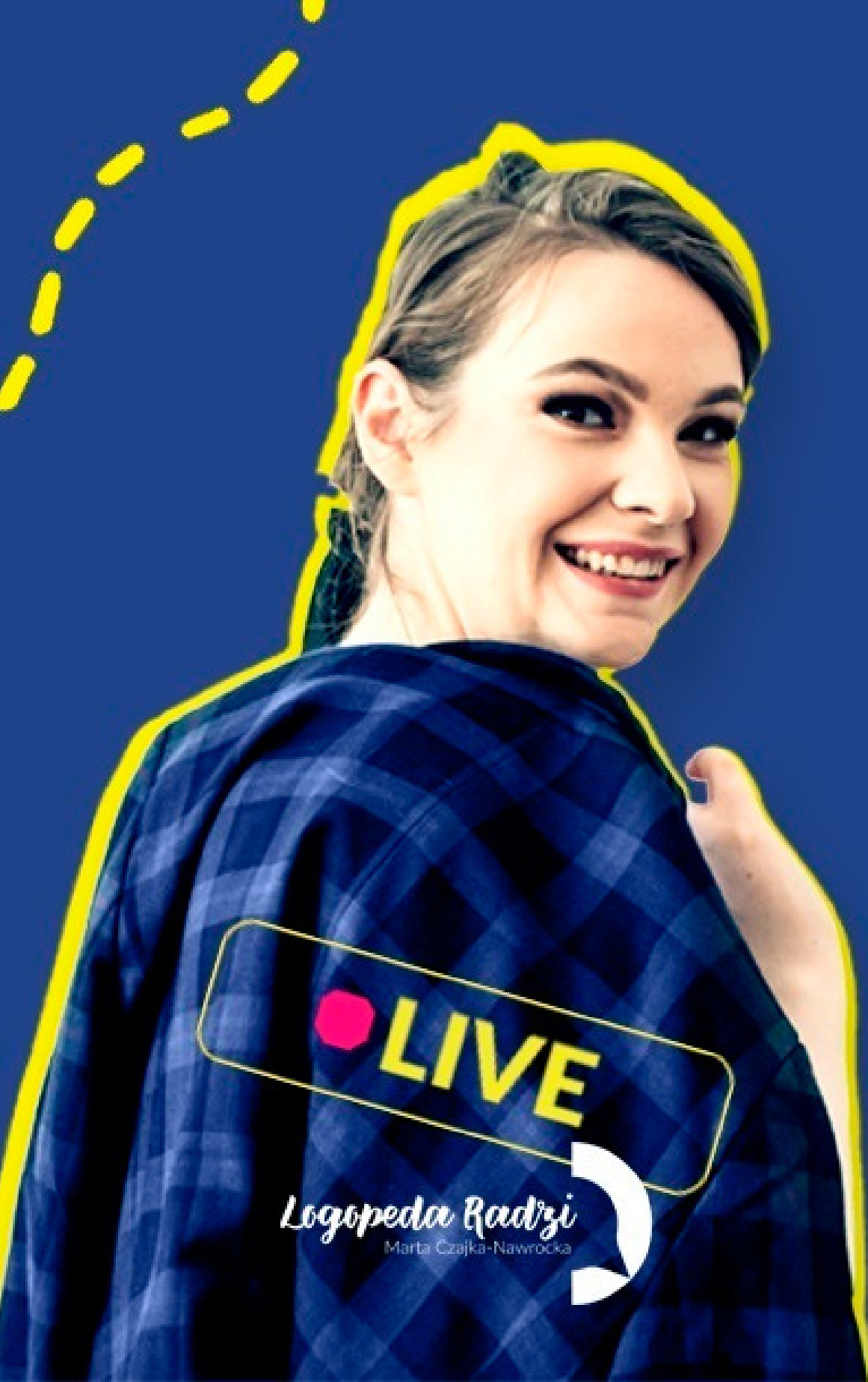

FUNDAMENTÓW DOBREJ WYMOWY

**Jak skutecznie
przejsć do głosek?**

TYDZIEŃ 4

Logopeda Radzi
Marta Czajka-Nawrocka

O czym dzisiaj będzie?

- Mięsień okrężny ust - anatomia i funkcje
- Co musi "działać", abyśmy mogli domknąć m. okrężny?
- Wędzidełko wargi górnej
- Kiedy domykamy mięsień okrężny?
- Jak zbudować skuteczną blokadę dla wypadającego języka?
- Jakie ćwiczenia na terapii, a jakie w domu?

WPROWADZENIE

Jak zbudować skuteczną blokadę dla wypadającego języka?

A raczej - jak tego NIE robić?

Mity związane z korekcją seplenienia

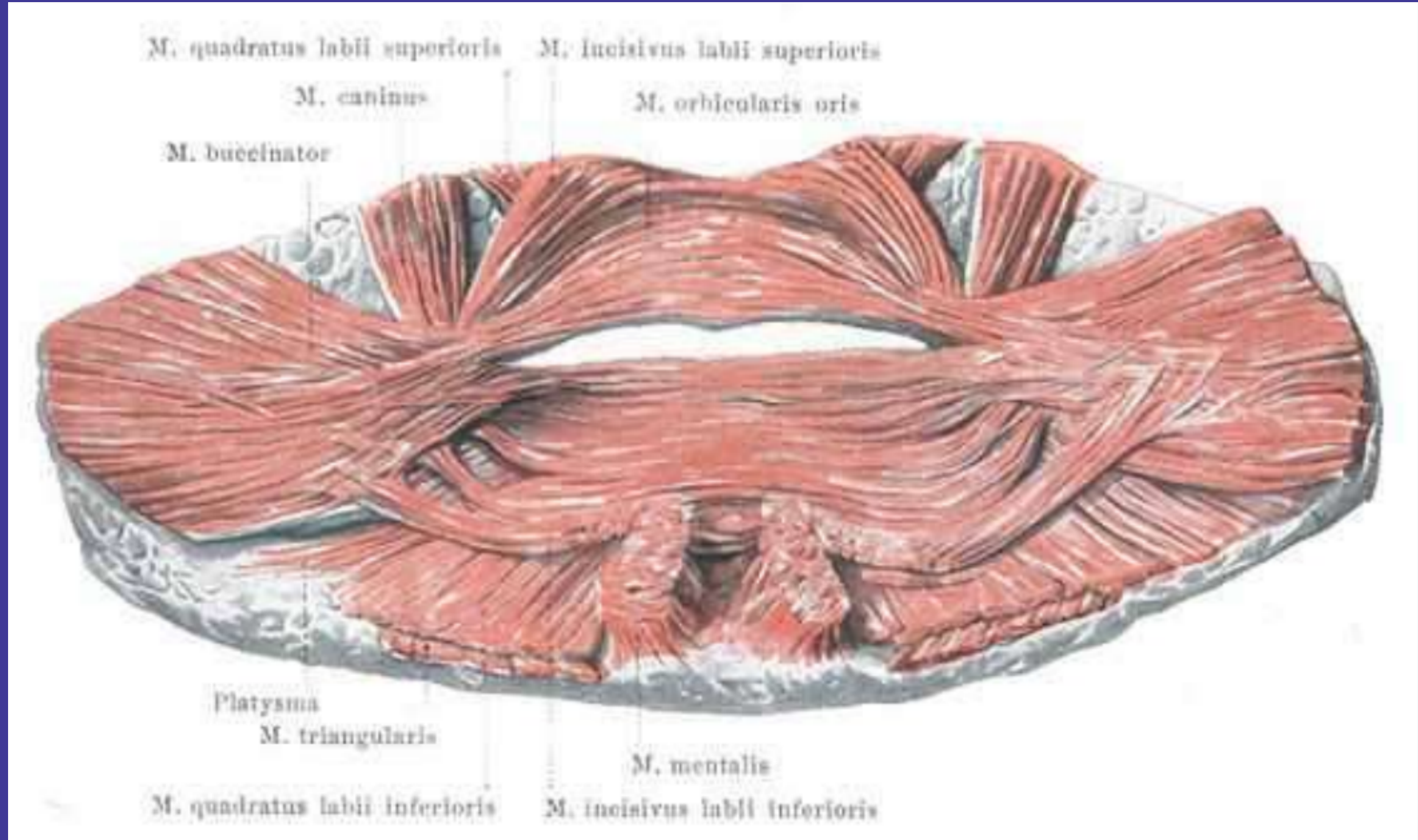
Mięsień okrężny ust

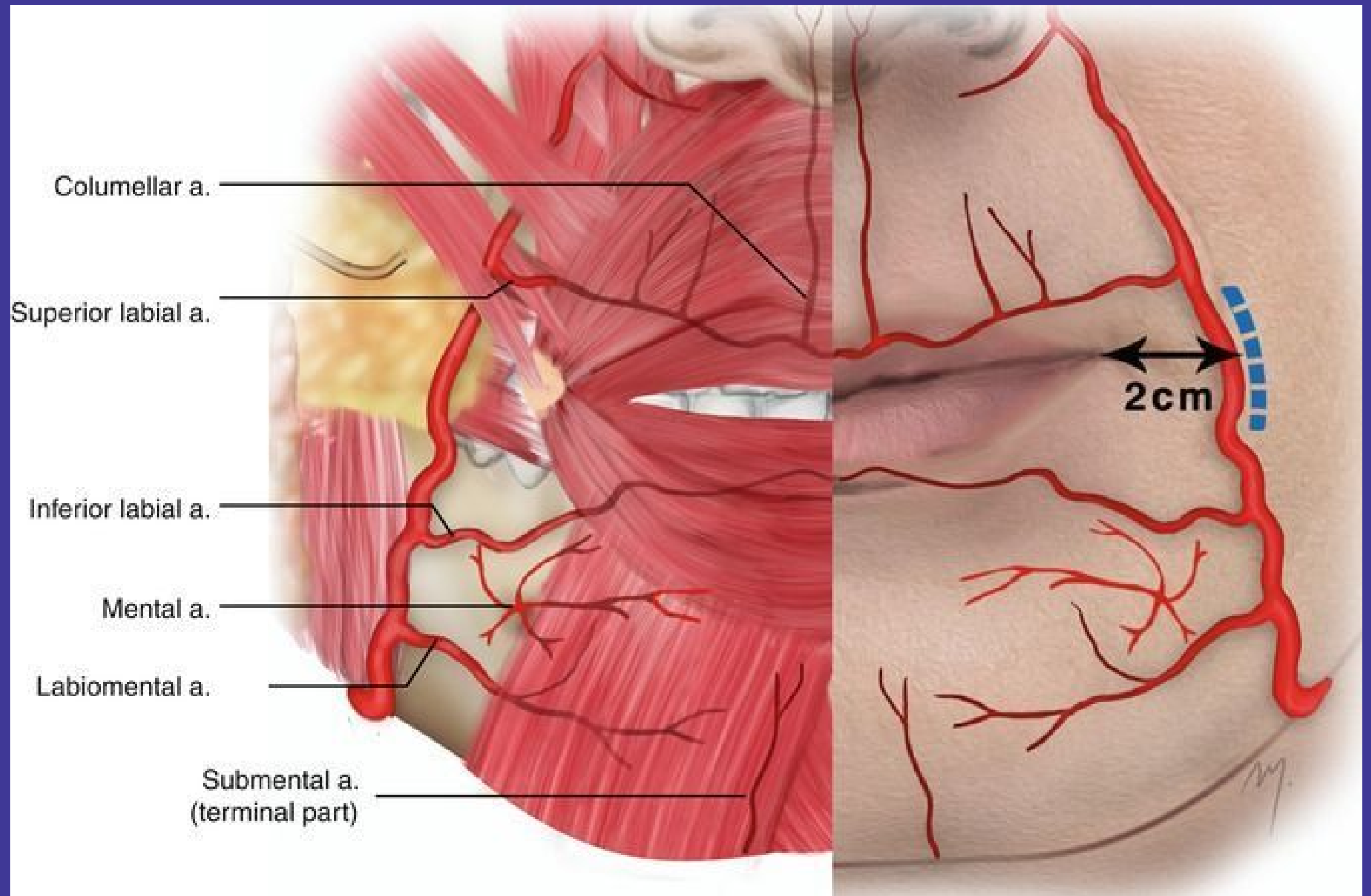
- Składa się z dwóch części,
- Zwiera wargi oraz wysuwa je do przodu,
- Obok każdego kąta ust znajduje się węzeł mięśniowy kąta ust: biegną od niego łukowato włókna mięśni w obu wargach,
- Do węzła mięśniowego kąta ust dochodzą inne mięśnie twarzy, tu znajdują się ich przyczepy,

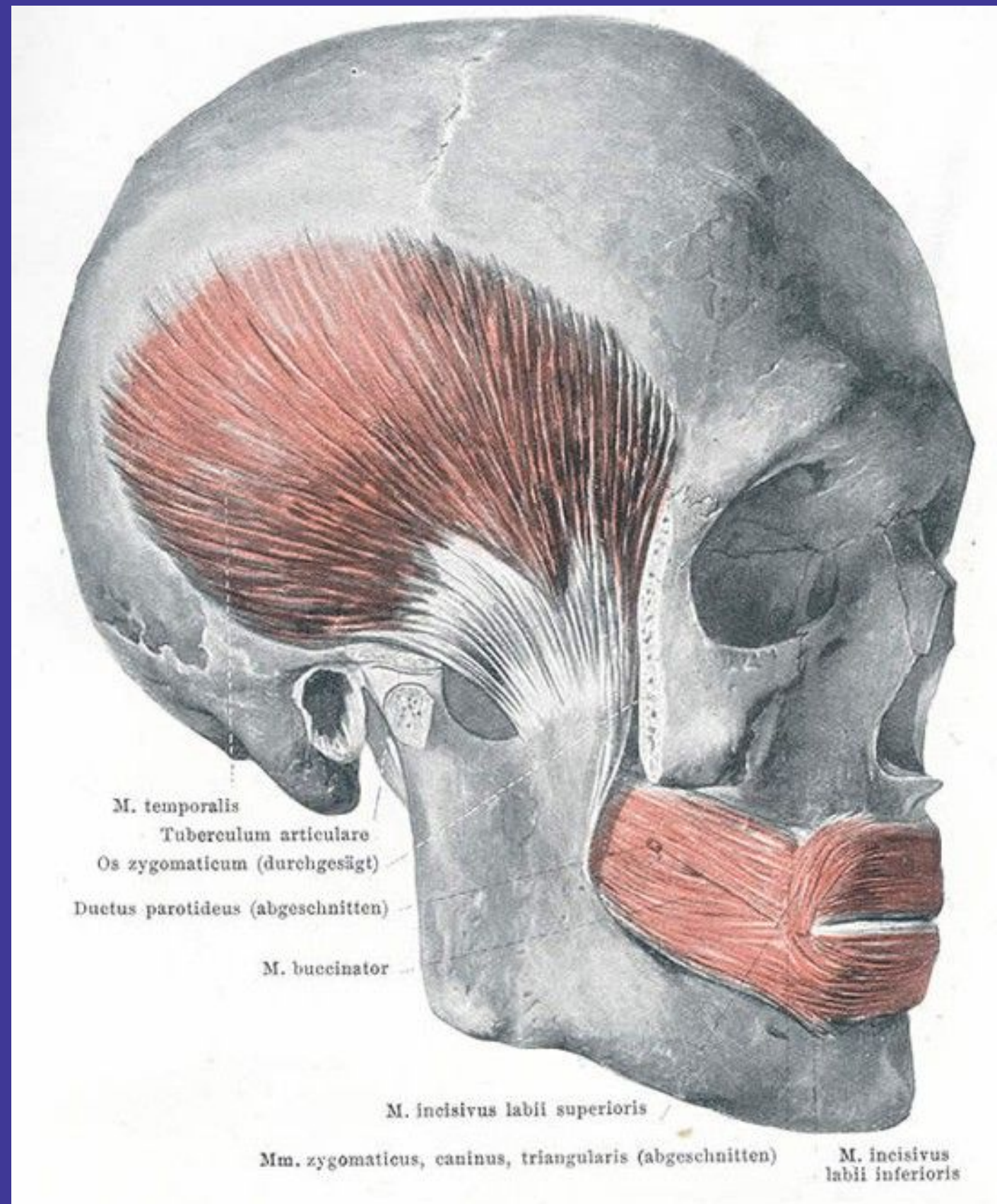
Mięsień okrężny ust

- Jest zbudowany jest z wielu różnych układów włókien,
- Wchodzą w niego włókna okolicznych mięśni:

dźwigacza kąta ust; obniżacza kąta ust; mięśnia jarzmowego większego;
mięśnia policzkowego.

Mięsień okrężny ust

DWIE CZĘŚCI

- Składa się z części brzeżnej i wargowej.
- Część brzeżna (wiązki bliżej szpary ust) zwężenie wargi górnej i dolnej oraz skierowanie ich do wewnątrz - "dziadek".
- Część wargowa (wiązki leżące dalej od szpary ust) - wywinięcie warg na zewnątrz - "kaczor".

Mięsień okrężny ust

CZYNNOŚCI

- zwieranie szpary ust,
- przyciskanie wargi do zębów,
- wysuwanie wargi do przodu (gwizdanie, pocałunek, ssanie),
- aktywowany podczas jedzenia (domknięcie warg, pobieranie pokarmu z łyżeczki)
- i picia (stabilizacja kubka, pobieranie płynu),
- odpowiada za kształt warg - np. samogłoski

Nieprawidłowa funkcja m. okr. ust

- Nieprawidłowa pozycja spoczynkowa warg,
- Oddychanie torem ustnym,
- Problem z wysuwaniem i chowaniem warg,
- Problem z realizacją głosek wargowych: p, p', b, b' m, m', f, f', w, w',
- Problem z pobieraniem pokarmu z łyżeczki,
- Problem z pobieraniem płynu z kubka,
- Zdiagnozowane obniżone napięcie mięśniowe centralne,
- Nadaktywność mięśnia bródkowego,
- Nieprawidłowe napięcie mięśni żwaczy i stawu s-ż.

Poprawna PSW

- Wargi lekko domknięte,
- Czerwień wargowa wargi górnej i dolnej stykają się na obszarze $\frac{1}{3}$,
- Nie występuje napięcie mięśnia okrężnego warg,
- Czerwień wargowa jest widoczna,
- Mięsień bródkowy jest rozluźniony,

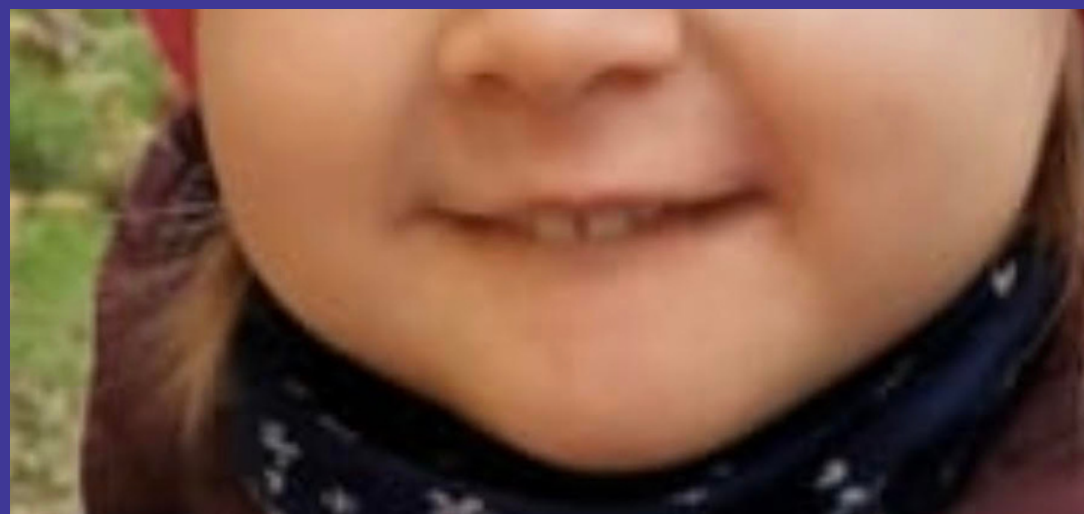
Poprawna PSW

- Niewidoczne zęby,
- (Żuchwa domknięta),
- Symetria warg w spoczynku,
- Symetria warg w uśmiechu.

Niepoprawne warianty PSW

- Górne zęby oparte o dolną wargę,
- Dolna warga zassana,
- Dolna warga zakrywa górną,
- Górna warga zakrywa dolną,
- Podniesienie obu warg.

Parafunkcje

- Smoczek
- Nagryzanie
- Ssanie

W czym nam pomaga ten miesiąc?

- Artykulacja
- Picie
- Jedzenie
- PSW

Co musi działać, aby m. spełniał swoją funkcję?

- Napięcie mięśniowe
- Oddychanie

Co musi działać, aby m. spełniał swoją funkcję?

- Napięcie mięśniowe
- Oddychanie

Choć wysoka pozycja języka jest dla nas celem i priorytetem,
to da się domknąć mięsień, jeśli język ma dolną pozycję,
ale napięcie języka jest wystarczające, a pacjent nie oddycha
buzią.

Co musi działać, aby m. spełniał swoją funkcję?

- Napięcie mięśniowe
- Oddychanie

wędzidełko wargi górnej

Kiedy domykamy mięsień okrężny?

- Powyższe czynniki muszą być spełnione.

Skrócenie wędzidełka wargi górnej nie zawsze musi być przeciwskazaniem do domykania mięśnia okrężnego.

Wędzidełko wargi górnej

- Pionowy fałd błony śluzowej w kształcie trójkąta,
- Biegnie w linii środkowej od wewnętrznej powierzchni wargi do zewnętrznej powierzchni wyrostka zębodołowego szczęki,
- Przyczepione do szczęki w odległości 4-6 mm powyżej brodawki międzyczębowej.

Wędzidełko wargi górnej

Klasyfikacja przyczepu wędzidełek wargi górnej zaproponowana przez
Mirko Placka. W podziale tym wyróżniamy 4 typy:

1. Przyczep śluzówkowy
2. Przyczep dziąsłowy
3. Przyczep brodawkowy
4. Przyczep penetrujący brodawkę

Typy przyczepów wędzidełka w. g.

- 1. Śluzówkowy** (pomiędzy sklepieniem przedsionka, a błoną śluzową ruchomą),
- 2. Działkowy** (pomiędzy sklepieniem przedsionka, a błoną śluzową wyrostka zębodołowego),
- 3. Brodawkowy** (pomiędzy sklepieniem przedsionka, a brodawką międzyzębową),
- 4. Penetrujący** (pomiędzy sklepieniem przedsionka, a brodawką przysieczną).

Wędzidełko wargi górnej

1. Przyczep śluzówkowy
2. Przyczep dziąsłowy
3. Przyczep brodawkowy
4. Przyczep penetrujący brodawkę

Wędzidełko wargi górnej

Obserwacja wystąpienia tzw. **pull syndrome**. Pull syndrome to pociąganie przez wargę wędzidełka powoduje zanik kości i odstąpienie szyjek zębowych. Doprowadza do powstania diastemy – przerwy. między górnymi jedynkami.

Pull syndrome dodatni

Pull syndrome ujemny

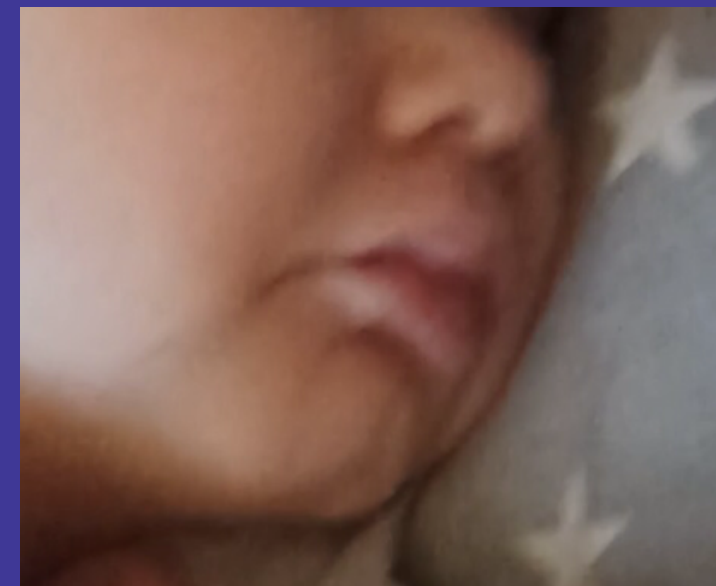
<http://www.czytelniamedyczna.pl/1724,wedzidelka-wargi-gornej-w-aspekcie-ortodoncji-periodontologii-protetyki-i-estet.html>

Normatywne wędzidełko wargi górnej - wyznaczniki

- Typ przyczepu - prawidłowy 1 i 2
- Ruchomość wargi - pełna ruchomość
- Udział w funkcjach - bierze udział w jedzeniu, picciu, zwarcie warg, artykulacji

Nienormatywna budowa/objawy - wyznaczniki

- **Pull syndrome** - pociąganie przez wargę wędzidełka (powoduje zanik kości i odstąpienie szyjek zębowych. Dprowadza do powstania diastemy – przerwy między górnymi jędynkami).
- **Warga w ustawieniu namiotowatym,**
- **Problem z włączeniem wargi do artykulacji, koartykulacji i funkcji** (np. jedzenia i picia),
- **Zbyt nisko osadzony przyczep wędzidełka** - typ III i IV,
- **Nadaktywność m. bródkowego,**
- **Nadaktywność dźwigaczy wargi górnej.**

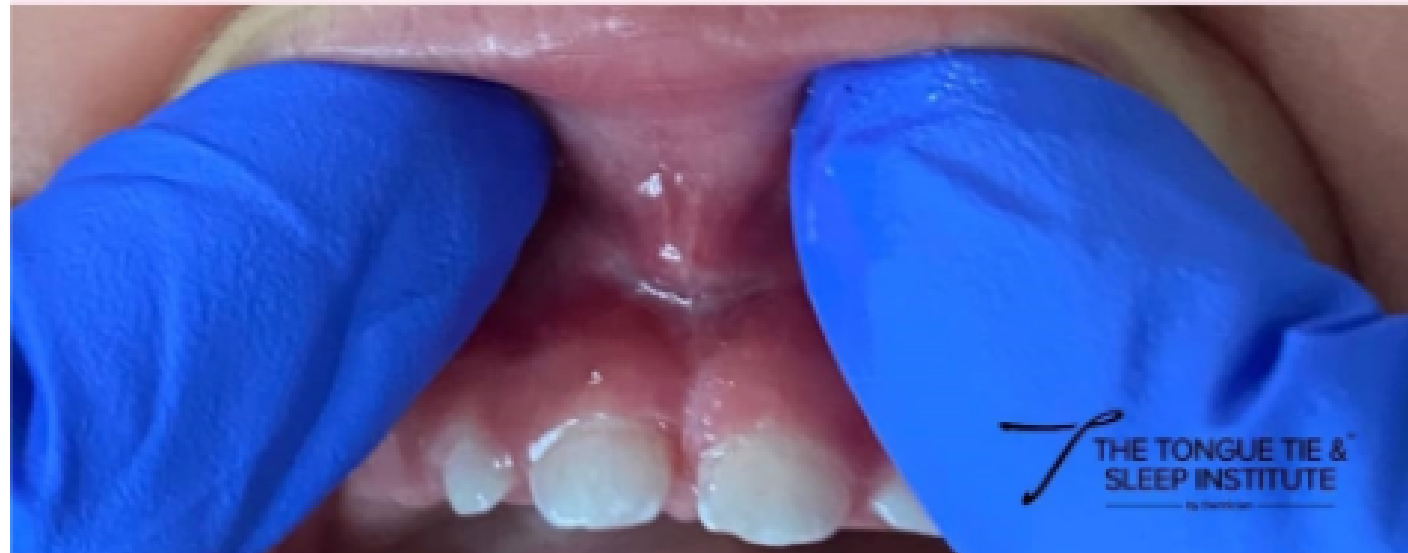

Wędzidełko wargi górnej

Sposób badania

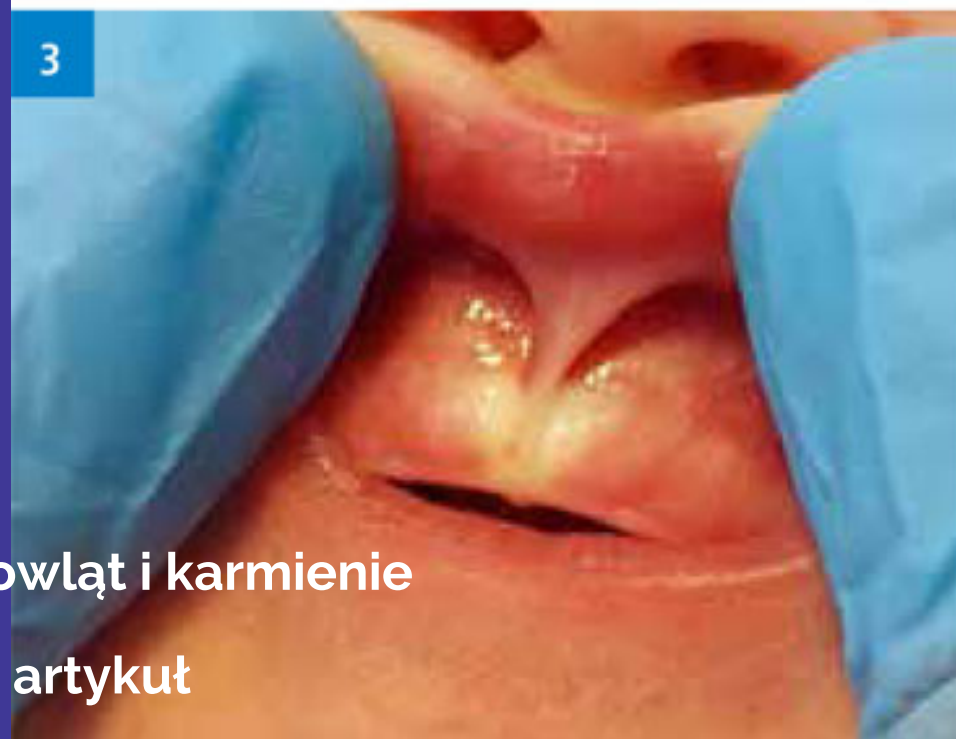

B E F O R E & A F T E R

Wędzidełko wargi górnej

Sposób badania

Źródło: "Wędzidełko wargi górnej u niemowląt i karmienie
piersią. W czym tkwi problem?" - artykuł

Wędzidełko wargi górnej

Badanie i ocena

Badanie m. okrężnego ust

OBSERWACJA

- Poprawna pozycja spoczynkowa warg = zazwyczaj poprawne napięcie

Aktywność w czasie artykulacji - nieaktywne wargi = osłabiony mięsień

PALPACJA

- Mięsień wiotki, łatwo poddający się dotykowi, niereagujący napięciem w odpowiedzi na ingerencję w jego stałą pozycję/aktywność, często zimny, usta spierzchnięte

Badanie m. okrężnego ust

ZWARCIE WARG

Utrzymanie zwartych (domkniętych bezwysiłkowo) warg przez minutę +
jednoczesne oddychanie nosem

KACZOR + DZIADEK

Reakcja sprawdzana przez minutę stymulacji

Badanie wędzidełka w. górnej

ZWARCIE WARG

Utrzymanie zwartych (domkniętych bezwysiłkowo) warg przez minutę +
jednoczesne oddychanie nosem

KACZOR + DZIADEK

Reakcja sprawdzana przez minutę stymulacji

Badanie wędzidełka w. górnej

RUCHOMOŚĆ WARGI GÓRNEJ

Chwyć wargę górną symetrycznie po obu stronach wędzidełka i unieś wargę do góry tak, jakbyś chciał zakryć nozdrza

UŁOŻENIE W STOSUNKU DO WARGI DOLNEJ

Obserwacja

JEDZENIE

Obserwacja aktywności wargi - **np. jogurt/mus + łyżeczka**

Badanie wędzidełka w. górnej

PICIE

Podaj pacjentowi wodę w przezroczystym kubeczku,

ARTYKULACJA

Udział w artykulacji i koartykulacji głosek – sylaby otwarte z głoskami wargowymi [pa, ma ba], wargowo-zębowymi [fa, wa], sylaby obudowane [ama, ubu, efe] i wyrazy [foka], [kawa], [pomadka], [kiwi].

Ruchomość wargi

Przykład hipotonii mięśnia okrężnego ust i korekcji laserowej

<https://www.facebook.com/watch/?v=1767224519995944>

Analiza przypadku

Analiza przypadku

Analiza przypadku

Analiza przypadku

Jak zbudować skuteczną blokadę dla wypadającego języka?

- Wysuwanie i chowanie warg - aktywne (samogłoska “u” + inna z mniejszą labializacją; wysyłanie całuska i chowanie warg, jak do “bezzębego dziadka”),
- Wysuwanie i chowanie warg - bierne (terapeuta/rodzic zbiera te wargi),
- Dmuchanie świeczek, przedmuchiwanie piłek
- Szpatułka guzikowa -> Guzik + mulina
- Oporowanie ze szpatułkami -> buzia otwarta, szpatułki między wargami, wargi próbują ściągnąć szpatułki do siebie

Jak zbudować skuteczną blokadę dla wypadającego języka?

- Praca z ciepłem i zimnem na wargach,
- Przytrzymaj szpatułkę laryngologiczną przez 3-5-7... sekund ustami,
- Utrzymywanie wargami opłatka, andruta, szpatułki lub słonego paluszka, ułożonego poziomo pomiędzy wargami, ale bez zbytniego napięcia,
- Dociążona szpatułka laryngologiczna przytrzymana ustami (siłownia) - dociaż ciastoliną lub monetami,
- Przenoszenie chrupków za pomocą warg,
- Wyczesywanie wargi,
- Elektrostymulacja m. okrężnego,

Scenariusz 1

- Narysuj na kartce A4 wielkie usta, zalaminuj je. Na mniejszych kartkach narysuj małe usta (4-6x), zalaminuj. Wszystko orzepuj. Dużą planszę A4 powieś na drzwiach lub ścianie, małe kartki schowaj do pudełka z jakąś grzechotką, aby pudełko brzęczało. Dziecko odkrywa zawartość pudełka (zrób efekt wow), wysyła buziaki do mamy, do misia, do lali, a później przykleja usta na dużej planszy.
- Cel: Wysuwanie ust (jedna z funkcji m. okrężnego ust, będziemy jej używać kontrastowo z domykaniem mięśnia okrężnego).
-
- Wskazówki: Dla młodszego dziecka (24-30 miesięcy) takich małych ust może być mniej, np. 2-4. Usta możesz schować np. do jajek niespodzianek, a zamiast pudełka z przykrywką użyć plastikowego pudełka z ryżem i zakopać w nim jajka.

Scenariusz 2

- Przygotuj pacynkę oraz paluszek do jedzenia. Dziecko trzyma paluszek w ustach - równolegle do ust, a pacynka próbuje zjeść paluszek.
- Cel: Chowanie ust (jedna z funkcji m. okrężnego ust, będziemy jej używać kontrastowo z domykaniem mięśnia okrężnego).
- Wskazówki: Dla większej dynamiki, możecie włączyć muzykę w czasie zabawy, wyłączając - zmęczony np. smok musi odpocząć. Powtarzaj według uznania. UWAGA! Kontroluj mięsień bródkowy, aby dziecko nie zaciskało ust zbyt mocno. Dbaj także o niezagryzanie ust.

Jak zbudować skuteczną blokadę dla wypadającego języka?

- Zadaniem tych ćwiczeń jest wzmocnienie warg i poprawa funkcjonalności
- Samo domykanie dzieje się najmocniej przy ćwiczeniu kaczor i dziadek oraz wszelkich ćwiczeniach polegających na domykaniu m. okrężnego (przytrzymywanie szpatułki).